

Степченко Мирослава,
мол. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

Миротворча дипломатія Дональда Трампа: ризики для України

Опубліковано: Степченко М. Миротворча дипломатія Дональда Трампа: ризики для України // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2025. Випуск 03 (151). С. 42-48.

Перспективи мирних переговорів між Україною та Росією залишаються в центрі уваги світової спільноти, проте знайти компроміс, який би задовольнив обидві сторони, виявляється надзвичайно складним завданням. Президент США Дональд Трамп висловлює свою позицію щодо можливості швидкого врегулювання конфлікту, тоді як Володимир Путін висуває власні умови для діалогу. Водночас Президент України Володимир Зеленський наголошує на необхідності справедливого миру, який не передбачає поступок окупанту.

Попередні заяви Трампа, у яких він позитивно згадував Путіна, критикував допомогу США Україні та висловлював бажання швидко завершити бойові дії, викликали занепокоєння серед прихильників України. Вони побоюються, що Трамп може пожертвувати інтересами Києва заради угоди, яка зміцнить Росію.

Під час передвиборчої кампанії Дональд Трамп заявляв, що може припинити війну РФ в Україні впродовж 24 години після вступу на посаду. Експерт Ради зовнішньої політики «Українська призма» Олександр Краєв вважає, що «припинити війну за 24 години можливо лише в один спосіб – повністю здатися РФ. Це точно не влаштувало б жодного українця і жодну взагалі адекватну людину в цьому світі» ([Радіо свобода](#)).

Під час теледебатів Камала Гарріс заявила, що Трамп обіцяє закінчити війну в Україні за 24 години тільки через те, що він її просто здасть. Але згодом, Трамп на прес-конференції 7 січня сказав, що сподівається завершити бойові дії впродовж шести місяців.

Відразу після свого переобрання президентом Дональд Трамп заявив, що припинить всі війни у світі, хоча під час промови на церемонії інавгурації не згадав прямо про війну Росії проти України, але сказав, що хоче, щоб його спадщиною була «спадщина миротворця та об'єднувача».

Президент США Дональд Трамп доручив спецпредставнику з питань України та Росії, відставному генерал-лейтенанту Кіту Келлогу, завершити війну в Україні за 100 днів. Однак мало хто вірить у реалістичність цього

плану. Келлог має консультувати Трампа щодо переговорів про припинення війни, але невідомо, наскільки Президент США зацікавлений у його рекомендаціях. Колишні колеги відзначають, що його військовий досвід може вплинути на рішення Трампа щодо подальшої підтримки України, проте сам Келлог не є дипломатом, тому навряд чи братиме безпосередню участь у перемовинах із Росією ([LB](#)).

В інтерв'ю Fox News Трамп пригрозив Росії у разі її незгоди швидко закінчити війну: «США запровадять найсильніші санкції і тарифи проти РФ, якщо вона не погодиться завершити війну швидко» ([ТСН](#)). Як відреагували у Москві і що думають аналітики про це попередження?

Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга назвав слова Трампа «сильним сигналом», а експосол України у США Олександр Моцик «позитивним зрушенням» ([Укрінформ](#)). Однак, як вважають аналітики, ці погрози американського лідера не справили враження на Кремль.

Кремль в свою чергу, швидко дав зрозуміти, що загроза нових санкцій не вплине на його позицію. Прес-секретар Путіна Дмитро Песков заявив 23 січня, що в Кремлі не бачать «нічого принципово нового» ([Радіо свобода](#)). «Я хотів би спочатку зрозуміти, на якій основі американська сторона збирається рухатися до врегулювання. Якщо на основі тих сигналів, які ми чуємо останніми днями, то це не вийде ні за 100 днів, ні за більше», – заявив заступник очільника МЗС Росії Сергій Рябков ([ТСН](#)).

Деякі чиновники вважають, що підвищення тарифів і посилення санкцій проти РФ буде недостатньо. Колишній співробітник адміністрації Байдена говорить, що такі погрози навряд чи змусять Путіна сісти за стіл переговорів. Він пояснив, що обсяг торгівлі США з Росією різко скоротився після вторгнення Москви в Україну, що робить збільшення тарифів безглуздим заходом. Колишній посол США в Україні Джон Гербст та інші експосадовці розповіли, що Путін не зацікавлений у мирних переговорах доти, доки російські війська продовжують зміцнювати позиції на сході нашої країни, підкреслюючи, що Трампу доведеться докласти певних зусиль. «Путін не хоче вести переговори зараз, тому що його війська просуваються вперед. Він хоче покласти у свою кишеню більше українських територій, коли почнуться переговори», – сказав Гербст ([УНІАН](#)). А експосол України у США Валерій Чалий вважає, що нормальний процес, який для Росії завершиться поразкою, розпочнеться тоді, коли Трамп зрозуміє, що Путіну треба «дати по морді... Путін – гопнік, він діє як гопнік і все його оточення. А гопнік поки не отримає, він не зупиниться. Чи захоче цього Дональд Трамп, ми ж не знаємо» ([ТСН](#)). Поки що Трамп планує лише санкційний

тиск. Але, як вважає дипломат, якщо діяти швидко, то збільшення видобутку нафти та зниження цін на неї може підточити Росію.

Заяви Трампа про мирні домовленості багато хто сприймає позитивно. Але те, що Дональд Трамп і його оточення називають «миром», можливо, передбачає припинення вогню і замороження конфлікту, тобто подальший контроль Росією завойованих українських земель. Трамп і його команда переконані, що для цього на поступки доведеться піти і Україні, і Росії. Нас до цього підштовхуватимуть, шантажуючи зупинкою американської збройної допомоги, а Кремль – посиленням санкцій і зниженням світових цін на нафту. «Поганий «мир» з Росією не закінчить цю війну, а лише відтермінує наступну. Це буде не мир, а капітуляція, замаскована під дипломатію», – сказав Міністр закордонних справ Чеської Республіки Ян Ліпавський ([Європейська правда](#)). Такої ж думки депутат Верховної Ради Олександр Мережко: «Якщо ми погодимося на припинення вогню, це просто відстрочить нашу поразку. А наступна хвиля агресії буде ще небезпечнішою, ніж зараз» ([BBC](#)).

«На сьогодні незрозуміло, як цього досягти. Єдине, що цікавить Путіна, – це переговори про капітуляцію України. Він висунув низку вимог: відмова (України – Ред.) від членства в НАТО; визнання анексії чотирьох (українських – Ред.) областей; демілітаризація та денацифікація; і, до речі, Захід має зняти санкції. Путін не бачить причин для компромісу на цьому етапі, бо в його голові все йде так, як він хоче. Його економіка стійка до західних санкцій. Він бачить кадрові проблеми, з якими стикаються українці. Він також бачить слабку підтримку Заходу. Тож, якщо ви сидите в Кремлі, навіщо вам вести переговори?», – вважає почесний експерт Ради з міжнародних відносин (CFR) Томас Грехем ([ТСН](#)).

До всіх цих умов додається ще й вимога Путіна провести в Україні президентські вибори, що навіть в умовах режиму припинення вогню неможливо. Тож дійсно, Путін вимагає того, що апріорі неможливо виконати. До того ж, на юридичне визнання російської окупації чотирьох українських областей ніколи не піде ні Київ, ні Захід. У ситуації, коли Трамп постійно говорить, що війна Росії проти України – це більше проблема Європи – Євросоюзу також слід відігравати тут більшу роль, не залишаючи Трампа з Путіним «наодинці».

1 лютого спеціальний представник президента США з питань України Кіт Келлог висловив думку, що в Україні потрібно провести парламентські та президентські вибори, якщо вдасться укласти угоду про припинення вогню найближчими місяцями. Він вважає, що проведення виборів під час війни є ознакою демократичної держави. Заява Келлога є неприйнятною і резонує з

заявою Путіна про начебто нелегітимність Володимира Зеленського. «Не можна виключати ймовірності того, що Росія наполягатиме на єдиному узгодженому з Америкою кандидаті в президенти України. Навряд чи це буде один із лідерів рейтингів... Путін буде намагатися нав'язати Трампу свого кандидата», – наголошує політичний аналітик Сергій Постолювський ([НВ](#)).

Президент України Володимир Зеленський наголошує, що вибори в Україні відбудуться після завершення гарячої фази війни та скасування воєнного стану. Про це він сказав в інтерв'ю британському журналісту Пірсу Моргану, оприлюдненому 4 лютого. «Є серйозні виклики, але є і фундаментальні людські речі. Як проголосують наші воїни? Як вони можуть голосувати з окопів? Як будуть голосувати люди на окупованих територіях? Мільйони людей? Як? Невже ми більше не дбаємо про те, що вони думають і кого вони хочуть обрати? Як проголосують 8 мільйонів українців, які були змушені виїхати за кордон через цю війну? Звичайно, війна закінчиться – закінчиться активна фаза. І коли буде скасовано воєнний стан, вибори обов'язково відбудуться» ([Радіо свобода](#)).

Поки що президент Росії озвучив дві головні умови для початку переговорів: проведення президентських виборів в Україні та юридичне визнання російської окупації чотирьох українських областей. Путін заявив, що умовою мирних переговорів є вихід українських військ із Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, які Росія вважає своїми, включаючи неокуповані території цих областей.

Відповідаючи на запитання журналістів видання Bloomberg, чи готова Україна вести переговори з РФ про закінчення війни, Президент Зеленський відповів: «Якщо буде справедлива угода, якщо президент Трамп зможе гарантувати нам цю сильну і незворотню безпеку, то ми будемо рухатись в дипломатичному шляху. Я розумію, що без Росії неможливо дипломатично закінчити цю війну». [ТСН](#) На ці заяви Зеленського відреагував Путін. За його словами, серйозно вести переговори між Росією та Україною в умовах «заборонного декрету» Зеленського навряд чи можливо.

В останніх своїх заявах Володимир Путін, відповідаючи на запитання державних медіа, зазначив, що російська сторона готова до переговорів, утім, є нюанс – в Україні, за його словами, існує заборона на такі переговори. «Зеленський зараз нелегітимний лідер і не може скасувати власну заборону про ведення перемовин із РФ, але за бажання є способи це зробити», – заявив Путін ([Главред](#)).

Йдеться про те, що у вересні 2022-го року Президент Зеленський заборонив переговори з російським президентом Путіним. Для цього він ввів

у дію спеціальне рішення Ради національної безпеки та оборони. «Просто зупинив сепаратизм у нашій державі тим, що я заборонив будь-кому, будь-яким представникам, політичним діячам в Україні проводити ті чи інші negotiations (переговори – ред.) з російською стороною, з прихильниками Путіна упродовж війни» ([Радіо свобода](#)).

На думку політолога Ігора Рейтеровича, увагу на указ про заборону переговорів з Путіним можуть звернути і в американській адміністрації. «Я не виключаю, що той же Трамп офіційно звернеться до України, мовляв, давайте будемо починати якісь перемовини, у вас там є щось, що заважає, то давайте приберемо це» ([Радіо свобода](#)). Експерти переконані, що за потреби рішення РНБО про заборону переговорів із Путіним можна скасувати або переформатувати.

Крім того, набула резонансу заява Дональда Трампа щодо рідкісноземельних металів України. Днями Президент США заявив, що хоче отримати доступ до родовищ корисних копалин в Україні в обмін на майбутню військову допомогу. Про таку співпрацю йшлося, зокрема, в плані перемоги Президента України Володимира Зеленського. Наголошується, що деякі з цих родовищах знаходяться на тимчасово окупованих Росією територіях. «Багато хто вже побачив у цьому зраду. Правда, ці самі люди не бачать зраду у тому, що дані ресурси можуть потрапити до рук агресора», – політичний аналітик Сергій Постолюк ([НВ](#)).

Україна готова працювати із США над угодами щодо рідкісноземельних металів за умови, що Америка надасть достатні гарантії безпеки, щоб запобігти потраплянню цих ресурсів до рук Росії. Про це на умовах анонімності розповів виданню New York Times високопоставлений український чиновник.

Тож угода про надання подальшої американської допомоги під гарантії українських корисних копалин може бути вигідна як Вашингтону, так і Києву. Особливо, якщо Трампу не вдасться домовитися з Путіним про встановлення режиму припинення вогню й заморозки війни.

Пропозицію Дональда Трампа розраховатися за військову допомогу корисними копалинами розкритикував канцлер Німеччини Олаф Шольц. За його словами, доходи від корисних копалин краще буде використати для відбудови України. «Моя особиста думка – ми повинні використовувати ці ресурси для фінансування всього, що буде необхідно після війни. Було б дуже егоїстично і самовдоволено казати, що ми використовуємо ці гроші для фінансування підтримки зараз, під час оборони», – сказав Шольц ([Укрінформ](#)). Відреагували на потенційну угоду і в Кремлі. Речник Путіна

Дмитро Песков вважає такий обмін між США та Україною «купівлею допомоги».

Серйозно сприймати заяву Трампа щодо обміну корисних копалин на зброю радить Дарія Каленюк, виконавча директорка Центру протидії корупції. Вона припускає, що Америку не приваблює перспектива російського контролю над корисними копалинами в найбільшій країні Європи. «Як на мене, це непогано, якщо ми вміло скористаємося пропозицією», – пише Каленюк ([Радіо свобода](#)).

Семюель Рамані, науковий співробітник Королівського інституту об'єднаних служб, у тексті для The Daily Telegraph зазначає, що операція Збройних сил України в Курській області, яка триває вже 6 місяців, може стати важливим козиром у перемовинах щодо відновлення родовищ корисних копалин на півдні України. Науковець зазначає, якщо війну заморозять по лінії фронту, імовірно за все, РФ прискорить видобуток рідкісноземельних металів та створить стійкий до санкцій ланцюжок поставок для власної автомобільної та оборонної промисловості: «Маючи такий величезний резервуар мінеральних ресурсів, Росія могла б експортувати мінеральні ресурси противникам США по всьому світу». Але Україна сподівається, що після мирного врегулювання ці ресурси підвищать її стратегічну цінність для США і забезпечать надійні гарантії проти наступної російської агресії. «Оскільки Росія відмовляється серйозно розглядати мирні перемовини, Україна може здобути несподівану вигоду від неприховуваного прагматизму Трампа», – підсумовує Рамані ([Суспільне новини](#)).

Співдиректорка Інституту демократії у Східній Європі Ірена Лясота написала в матеріалі для Rzeczpospolita, що Україну можуть врятувати її природні ресурси, які цікавлять Трампа. Вона звертає увагу, на те, що американський президент уже й раніше казав, що у відносинах з іншими країнами не потрібно знати ні географії, ні історії, а треба вміти домовлятися, тобто виторговувати щось для себе. Чи вистачить Україні корисних копалин для припинення вогню чи відновлення окупованих територій – невідомо, підсумовує експертка. Зокрема, Bloomberg пише, що угода про ресурси є найкращим, що могла придумати Україна у важких обставинах. З огляду на тяжку ситуацію для Києва, ця ставка є виправданою ([УНІАН](#)).

Днями Путін заявив, що готовий до мирних переговорів і зустрічі з президентом США Дональдом Трампом. Політолог Ігор Ейдман вважає, що заяви Володимира Путіна про мирні переговори не мають значення. Диктатор показує таку позицію лише для заспокоєння Трампа та для дестабілізації України. «Він готовий до імітації переговорів за участю

якихось статистів, але не готовий до завершення цих переговорів миром, тобто підписанням мирної угоди», – пояснив Ейдман ([ТСН](#)). «Досвід свідчить, що Путін не буде чесним і добросовісним учасником переговорів із Трампом. Він, ймовірно, робитиме заяви, які не відповідають дійсності, висуватиме звинувачення та вдаватиметься до тактики філібастера — без кінця говоритиме, аби лише домінувати у діалозі», – таку думку висловив екскоординатор Державного Департаменту Сполучених Штатів з питань санкційної політики, легендарний американський дипломат Деніел Фрід ([Еспресо](#)).

Під час прес-конференції з прем'єр-міністром Ізраїлю Беньяміном Нетаньягу Трамп заявив, що хоче припинити цю «абсолютну бійню». А Келлог анонсував свою участь у Мюнхенській безпековій конференції (MSC), на якій, за його словами, він говоритиме про плани Трампа щодо закінчення російсько-української війни. Трамп уже встиг підтвердити, що прогнозувати його політичні рішення – справа марна. У цьому контексті не винятком є і Україна. «Умови Дональд Трамп любить ставити власні, тож і умови України, і умови Росії для нього багато не значать. Йому важливі власні умови. Поки ми не знаємо, як діятиме Дональд Трамп, він вважає, що ефект несподіванки – це один із головних його козирів. Тому все, що стосується передбачень щодо того, як Трамп діятиме, це зробити дуже і дуже складно», – прокоментувала російська політологиня-американістка Олександра Філіпенко ([Радіо свобода](#)).

Володимир Зеленський підтвердив, що наступного тижня заплановані перемовини з командою глави Білого дому Дональда Трампа. Президент України очікує від президента США не просто швидкого завершення війни, а справедливого і надійного для країни миру. Директор Центру політичних досліджень «Пента» Володимир Фесенко стверджує, що Трамп навряд чи погодиться на мир тільки на російських умовах. «Це сприймуть не тільки як поразку України, а і як поразку США», – вважає він ([BBC](#)).

З огляду на події останніх тижнів, а також високу ймовірність того, що команда Трампа вже не перший місяць активно веде діалог із Кремлем, можемо говорити про ймовірність наближення мирних перемовин. Але головне питання полягає у тому, чи буде такий мир справедливим для України. Принагідно відзначимо, що вже не говорять про перемогу України, як це було у період 2022–2023 рр.

Для нашої держави основним ризиком миротворчої дипломатії Дональда Трампа є можливий діалог США про Україну з Росією, Китаєм, Туреччиною, окремими країнами ЄС, іншим зацікавленими сторонами, але без України. На жаль, наразі є ознаки такої політики Вашингтону. Тобто, є

певні контакти між адміністрацією Трампа й офіційним Києвом, але обговорення умов майбутнього миру відбувається без безпосереднього залучення нашої держави ([НВ](#)).